

Üniversite Öğrencilerinin Kalite Güvencesi Süreçlerine Katılımını Artırmaya Yönelik Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi

Identifying University Students' Educational Needs to Increase Their Participation in Quality Assurance Processes in Higher Education

Sümeyye KARCI, Koray KASAPOĞLU

ÖZ

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin kalite güvencesi süreçlerine katılımını artırmaya yönelik eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırmanın deseni, fenomenoloji (olgubilim)dir. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme ve ölçüt örnekleme kullanılarak belirlenen çalışma grubunu 2022-2023 eğitim-öğretim yılında bir devlet üniversitesinin Kalite Elçileri Topluluğuna üye olan gönüllü yedi öğrenci oluşturmuştur. Verilerin 11 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak gerçekleştirilen bireysel görüşmeler ile toplandığı bu araştırmada içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin kalite güvence süreçlerine katılımı artırmaya yönelik verilecek eğitime ihtiyaç duydukları, eğitimin içeriğini daha çok kalite, kalite güvencesi, kalite güvencesinin sağlanması gereken alanlar, öğrenci katılımının önemi, öğrenciye ve üniversiteye yararları gibi konuların oluşturmasını, eğitimin aktif öğrenmeyi sağlayacak yöntem ve teknikler (soru-cevap, etkinlik temelli, uygulamaya dayalı, proje tabanlı, iş birliğine dayalı) ile verilmesini, eğitimin dönem içinde bir iki kere ve iki üç günü aşmayacak şekilde verilmesini bekledikleri belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Eğitim ihtiyaçları, Kalite güvence süreçleri, Üniversite öğrencileri, Yükseköğretim.

ABSTRACT

The purpose of this research is to identify university students' educational needs in order to increase their participation in quality assurance processes in higher education. The design of this research, which employs the qualitative method, is phenomenology. The study group, which was determined by using convenience sampling and criterion sampling, consisted of seven volunteer students who were the members of a public university's Quality Ambassadors Community during the 2022-2023 academic year. In this research, data were collected through individual interviews using a semi-structured interview form with 11 questions. According to the findings of the research, students need education to increase their participation in quality assurance processes. The content of education should mostly consist of the topics such as quality, quality assurance, areas where quality assurance should be provided, importance of student participation, benefits of student

Karci S., & Kasapoğlu K., (2025). Üniversite öğrencilerinin kalite güvencesi süreçlerine katılımını artırmaya yönelik eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 15(3), 378-389. <https://doi.org/10.5961/higheredusci.1501496>

Sümeyye KARCI

ORCID ID: 0000-0001-9336-8522

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Çay Meslek Yüksekokulu, Afyonkarahisar, Türkiye
Afyon Kocatepe University, Çay Vocational School, Afyonkarahisar, Türkiye

Koray KASAPOĞLU (✉)

ORCID ID: 0000-0003-2663-2244

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Afyonkarahisar, Türkiye
Afyon Kocatepe University, Faculty of Education, Afyonkarahisar, Türkiye
kasapoglu@aku.edu.tr

Geliş Tarihi/Received : 14.06.2024

Kabul Tarihi/Accepted : 24.12.2025

Bu eser "Creative Commons Atıf-GayriTicari-4.0 Uluslararası Lisansı" ile lisanslanmıştır.

participation in quality assurance processes to both students and university. It has been determined that the education should be delivered using methods and techniques (question and answer, activity-based, practice-based, project-based, collaborative) that will enable active learning, and the education should be delivered once or twice during the term and no more than two or three days.

Keywords: Educational needs, Quality assurance processes, University students, Higher education.

GİRİŞ

Teknolojideki gelişmeler ve küreselleşmenin etkisiyle beraber eğitim sektöründe de önemli değişimler yaşanmakta, yükseköğretim de bu değişimden payını almaktadır. Değişimlerle beraber yükseköğretimde yaşanan rekabet, öğretimde farklı sistemlerin geliştirilmesi, kalitenin sorgulanarak değerlendirilmesi ve belirli güvence sistemleriyle belgelenmesi sürecini başlatmıştır. Günümüzde içinde bulunulan yoğun rekabet ortamında eğitim kurumlarının başarıyı yakalaması için yönetim anlayışlarını ve sistemlerini, paydaşlarının beklentilerine ve isteklerine cevap verecek, çağın gereklerini yerine getirecek şekilde geliştirmeleri ve güncellemeleri gerekmektedir. Bu bağlamda da kalite güvencesi ve toplam kalite yönetimi mekanizmalarının eğitim sistemine adapte edilmesinin bir zorunluluk hâline geldiği görülmektedir (Tezsürücü & Aybarç Bursalıoğlu, 2013). Bu zorunluluktan hareketle kurumlarda kalite anlayışının yerleşebilmesi için kaliteli faaliyetler gerçekleştirmeye, kalitenin iyileştirilmesine, sürdürülebilirliğinin sağlanmasına ve belgelenmesine yönelik pek çok farklı sistem ve anlayış geliştirilerek kullanılmaya başlanmıştır (Güney, 2019).

Kalite ve kalite güvencesi kavramları, 2000'li yıllardan itibaren yükseköğretim için oldukça önemli hâle gelmiştir (Tezsürücü & Aybarç Bursalıoğlu, 2013). Kalite kavramı, bir ürünün ya da hizmetin gereksinimleri karşılama yeteneğine dayalı özellikleri olarak tanımlanmaktadır (Gencel, 2001). Yükseköğretimde kalite, yükseköğretimde kanıta dayalı bir performans izleme, kalite geliştirme süreci, gerekli görev tanımları, hesap verebilirlik, doküman yönetimi, geri bildirim, veri analizi, raporlama gibi konuları kapsayan, birtakım yönetsel ve tasarimsal hedeflerle kurgulanan bir yapıdır (Ortaç, Kurt, & Kılınç, 2021).

Kalite konusunda yükseköğretim bünyesinde temel olarak akreditasyon ve kalite güvence sistemleri gibi olgular bulunmaktadır. Yükseköğretim hizmetinden fayda sağlayan tüm paydaşların asgari ihtiyaçlarının karşılanacağı ölçüde kaliteli hizmetler sunan ve güven ortamında sağlanan denetleme, değerlendirme ve inceleme süreci olarak tanımlanan yükseköğretimde kalite güvence sistemi, yükseköğretim girdilerinin değerlendirildiği bir akreditasyon sistemi, çıktıların değerlendirildiği değerlendirme sistemi ve süreçlerin tasarım, planlama ve uygulama basamaklarını organize eden toplam kalite sisteminden oluşmaktadır (Karahan, 2013).

Kalite anlayışının önem kazanmasıyla beraber pek çok ülkeye ait eğitim kurumları ve otoriteleri, kaliteye yönelik geçerli ve güvenilir bilginin sağlanması ve üniversitelerin güvence altına alınması amacıyla tasarlanan dış değerlendirme araçlarını da kapsayacak akademik kalite güvence sistemi oluşturulması için etkili bir ulusal çerçeve arayışına girmişlerdir (El-Khawas, 2005'ten akt. Ortaç, Kurt, & Kılınç, 2021).

Ülkemizde yükseköğretim kurumlarında kalite konusundaki çalışmalar, bazı mühendislik programlarına yönelik olarak 1994 yılında başlamıştır. Daha sonra 1997 yılında üniversiteler genelinde Kalite Değerlendirme Projesi ve 1998 yılında da Öğretmen Yetiştirme Programları kapsamında akreditasyon ve kalite iyileştirme çalışmaları yürütülmüştür. 2001 yılında ise Türkiye'nin Bologna sürecine dahil olmasıyla beraber yükseköğretimde kalite güvencesine yönelik ilk sistemli çalışmalar başlamıştır. 2015 yılında yayımlanan Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği ile Yükseköğretim Kurulu (YÖK)'na bağlı olarak Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK)'nın kurulması ile yükseköğretimde kalite güvencesine yönelik çalışmalar daha aktif hâle gelmiştir. YÖKAK, 2017 yılında yapılan düzenleme ile bağımsız niteliğini güçlendirmiş ve kalitenin güvence altına alınmasında ulusal bir kalite güvencesi kuruluşu vasfına sahip olmuştur (Yükseköğretim Kalite Kurulu [YÖKAK], 2019).

Kalite Güvence Süreçlerine Öğrenci Katılımı

Kalite güvence sistemi, yükseköğretim kurumlarında gerçekleştirilen eğitimle beraber diğer tüm faaliyetlerin kalitesine yönelik bir iç denetim mekanizması oluşturmakta, tüm etkinlikleri ve paydaşları kapsayacak şekilde kurum yönetimlerini düzenlemektedir. Burada önemli olan husus, öncelikle kurumun kendi bünyesi, iç yapısı ve işleyişinde kalite güvencesini kabul ederek adapte etmesi, içselleştirmesi ve kültürü hâline getirmesidir (Özer, Gür, & Küçükcan, 2010). Kalite güvence süreçlerinde öğrencilerin hedeflenen yeterliliklere ulaşmalarının güvence altına alınması gerekliliği, sistemin önemli boyutlarından birisini oluşturmakta, bu durum da öğrencilerin üniversitelerdeki kalite güvence çalışmalarının en önemli paydaşlardan biri olduğunu göstermektedir (Uludağ, Bora, & Çatal, 2021). Köse (2012) de araştırmasında üniversitelerin birincil müşterilerinin öğrenciler olduğunu, öğrencilerin beklentilerine yanıt vermenin gerekliliğini vurgulamaktadır.

YÖKAK, yükseköğretimde kalite güvencesi süreçlerine öğrencilerin katılım göstermesini önemsemekte ve bu kültürün yaygınlaşması amacıyla gerçekleştirilen çalışmalara destek sağlamaktadır. 2019 yılında YÖKAK bünyesinde oluşturulan Öğrenci Komisyonu, öğrencilerin katılımına verilen önemi ve sağlanan desteği ortaya koymaktadır (Uludağ, Bora, & Çatal, 2021). Buna paralel olarak YÖKAK Öğrenci Komisyonu'nun görevlerinden biri "öğrencilerin yükseköğretimdeki kalite güvencesi süreçlerine ilişkin katılımlarını artırmak" olarak belirlenmiştir (Yükseköğretim Kalite Kurulu Kurul Öğrenci Üyesi ve Öğrenci Komisyonu Yönergesi, 2022: 4). YÖKAK Öğrenci Komisyonu, belirlenen görevler doğrultusunda yükseköğretimde kalite güvencesinin kültür olarak benimsenmesi ve bu anlayışın yaygınlaştırılması amacıyla çeşitli çalışmalar gerçekleştirmektedir. Kurulduğu andan itibaren çeşitli eğitim ve seminer çalışmalarını yürüten

Komasyon, aynı zamanda her yıl Kalite Elçisi Eğitim Programları (KEP) düzenlemektedir (Uludağ, Bora, & Çatal, 2021). Kalite elçisi, “YÖKAK’ın misyon ve hedefleri doğrultusunda yükseköğretimde kalite güvencesi süreçlerine öğrenci katılımını ve kalite güvencesi kültürünü yaygınlaştırmayı sağlamak üzere çalışmalar yürüten yükseköğretim öğrencisi” olarak tanımlanmaktadır (YÖKAK, 2023a: 16). Bu programın amacı, yükseköğretimde önemli paydaşlardan biri olan öğrencilerin yükseköğretimde kalite güvencesi sistemine katılımlarını sağlamak, öğrenciler arasında kalite kültürünü yaymak ve öğrencilere bu konuda yetkinlik kazandırmaktır. Bu eğitimler kapsamındaki KEP’21 programına 72 farklı yükseköğretim kurumundan 171 öğrencinin katıldığı; eğitimleri başarıyla tamamlayan 155 öğrencinin “kalite elçisi” olmaya hak kazandığı ve katılım belgesi aldığı belirtilmektedir (YÖKAK, 2022). Ayrıca, yükseköğretim kurumlarında yükseköğretimde kalite güvence sistemine öğrencilerin katılımına yönelik farklı faaliyetler de yapılmaktadır. 2021 yılında seminer, çalıştay, toplantı, akreditasyon kuruluşları ile etkinlik, oryantasyon, tanıtım, anket çalışması gibi farklı türlerde 443 faaliyetin gerçekleştirildiği, 47.267 katılımcıya ulaşıldığı (YÖKAK, 2022), 2022 yılında ise 482 faaliyetin gerçekleştirildiği belirtilmektedir (YÖKAK, 2023b). Bunlarla beraber kalite güvencesi çalışmalarına yönelik farkındalığın artırılması ve öğrenci katılımının daha kapsayıcı olması amacıyla yükseköğretim kurumlarında çeşitli topluluk ve kulüpler kurulmuştur. Öğrencilerin kalite süreçlerindeki görünürlüğünü ve katılımını artırmayı ve bir paydaş olarak kalite süreçlerine katkı sunmayı amaçlayan bu topluluklar, gerçekleştirdikleri faaliyetlerle özelde kendi kurumlarının genelde Türkiye’deki yükseköğretim kurumlarının kalitesini iyileştiren önemli bir mekanizma olarak görülmektedir (YÖKAK, 2022). 2021 Aralık ayı itibarıyla 30’a ulaşan kalite topluluk ve kulüplerinin sayısı, 2022 Aralık ayı sonunda 128’e ulaşmıştır (YÖKAK, 2023b). Ancak kalite güvence sistemine öğrenci katılımı ile ilgili farkındalık yaratma çalışmalarının daha geniş bir öğrenci kitlesine ulaştırılmasına hâlâ ihtiyaç vardır.

Araştırmanın Önemi

Bir yükseköğretim kurum ya da programının kalite güvence sisteminin ve kalite güvencesi çalışmalarının en önemli paydaşlarından birinin öğrenciler olduğu görülmektedir (Uludağ, Bora, & Çatal, 2021). Uludağ, Bardakçı, Avşaroğlu, Çankaya, Çatal, Ayvat, Koçer, Aksu Yıldırım ve Elmas (2021), yükseköğretimde kalite süreçlerine öğrenci katılımına yönelik yürüttükleri çalışmada Türkiye’de yükseköğretimde kalite güvence süreçlerinde bir şekilde deneyim sahibi olan öğrencilerin kalite çalışmalarına ilişkin olumlu duygulara ve daha normatif inançlara sahip olduklarını ortaya koymuşlardır. Aynı zamanda öğrencilerin sürece katılımda kurumsal destek yetersizliğinden ya da kurumsal yaklaşımlardan kaynaklanan bazı problemler yaşadıkları, süreçlerde kendilerini karar verici değil, otoritenin kararlarını yerine getiren bir pozisyonda gördükleri belirlenmiştir. Araştırma sonucunda özellikle Türkiye’deki kalite güvence sistemleri kapsamında öğrencilerin yükseköğretim kurumlarındaki kalite süreçlerine aktif katılımının teşvik edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bunun için diğer paydaşlar gibi öğrencilerin de ihtiyaçlarının ve beklentilerinin kalite güvencesi tarafından dikkate alınması gerekli görülmektedir (European Association for Quality Assu-

rance in Higher Education, 2015). Öğrencilerin kalite güvence süreçlerine katılımı ile ilgili bilgi, beceri ve farkındalıkları, eğitimle geliştirilebilir. İhtiyaca cevap verecek bir eğitim programının geliştirilmesi, ilgili literatürde (Demirel, 2015) de önerildiği gibi, öğrencilerin kalite süreçlerine katılımını artırmaya yönelik bir eğitim ile ilgili ihtiyaçlarının belirlenmesini zaruri kılmıştır. Daha önce üniversite öğrencilerinin kalite güvence süreçlerine katılımı ile ilgili yürütülen araştırmalar (Banaszak, 2015; Coates, 2005; Elassy, 2013; Isaeva, Eisenschmidt, Vanari, & Kumpas-Lenk, 2020; Merabishvili, Tsereteli, & Bellon, 2017; Uludağ, Bora, & Çatal, 2021; Uludağ, Bardakçı, Avşaroğlu, Çankaya, Çatal, Ayvat, Koçer, Aksu Yıldırım, & Elmas, 2021; Zou, 2022) olsa da literatürde kalite güvence süreçlerine öğrenci katılımını artırmak için öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarının belirlendiği bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda bu araştırmanın literatürdeki boşluğu doldurması, öğrenci ihtiyaçlarına cevap verecek bir eğitim programının geliştirilmesine zemin hazırlaması beklenmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin kalite güvencesi süreçlerine katılımını artırmaya yönelik eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır:

1. Üniversite öğrencilerinin kalite güvence sistemine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Üniversite öğrencilerinin kalite güvence süreçlerine öğrenci katılımına ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Üniversite öğrencilerinin kalite güvence süreçlerine katılımını artırmaya yönelik eğitim ihtiyaçları nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseni, farkında olunan derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanarak onların daha iyi tanınmasına ve anlaşılmasına yardımcı olacak örnek, açıklama ve yaşantıları ortaya koyar (Yıldırım & Şimşek, 2021). Bu çalışmada da üniversite öğrencilerinin kalite güvence süreçlerine katılımını artırmaya yönelik eğitim ihtiyaçlarını derinlemesine anlamak amaçlandığından fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır.

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarını 2022-2023 eğitim-öğretim yılında bir devlet üniversitesinin Kalite Elçileri Topluluğuna üye olan gönüllü yedi öğrenci oluşturmuştur. Fenomenolojik araştırmalar için çalışma grubu, 5-25 katılımcıdan oluşabilmektedir (Creswell, 1998). Katılımcılar belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme ve ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, çalışma grubunun araştırma problemi ile ilgili olarak belirlenen niteliklere sahip kişi, olay, nesne ya da durumlardan oluşturulmasıdır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2019). Bu bağlamda çalışmada çalışma grubunun belirlenmesinde katılım-

çılarının Kalite Elçileri Topluluğuna üye olması ölçüt olarak göz önünde bulundurulmuştur. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme, nitel araştırmalarda en az tercih edilmesi gereken bir örnekleme yöntemi olsa da düşük maliyetli ve pratik oluşu açısından kullanıldığında yakın ve erişilmesi kolay durumların seçilmesine yardımcı olur (Yıldırım & Şimşek, 2021). Bu araştırmada da Kalite Elçileri Topluluğuna üye öğrenciler, pratik olması açısından araştırmacıların görev yaptıkları üniversiteden seçilmiştir. Verilerin toplanması sürecinde toplam 18 üyesi bulunan Kalite Elçileri Topluluğu, üniversitede kalite kültürünün öğrenciler tarafından içselleştirilmesi, gelenek hâline gelmesi ve öğrencilerin kalite güvence süreçleri hakkında bilgilendirilerek farkındalıklarının artırılması amacıyla 2021 yılında kurulmuştur. Çalışma grubunu oluşturan Kalite Elçileri Topluluğuna üye olan gönüllü yedi öğrencinin çoğunun cinsiyetinin kadın (n=6), öğrenim gördüğü programın ilköğretim Matematik Öğretmenliği, sınıf düzeyinin ikinci sınıf olduğu belirlenmiş, araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin hiçbirinin kalite güvence süreçlerine ilişkin bilgi ve farkındalık sahibi olmadığını, tamamına yakınının kalite güvence süreçlerine ilişkin herhangi bir eğitim almadığını, tamamının kalite güvence süreçlerine ilişkin eğitime ihtiyaç duyduğunu belirttiği anlaşılmıştır.

Verilerin Toplanması

Bu araştırma kapsamında veri toplamak için bir devlet üniversitesinin Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan (Karar tarihi: 25/11/2022, Karar numarası: 2022/345) etik izin alınmıştır. Katılımcılar, aldatmama/kandırma ilkesi doğrultusunda yürütülen araştırmanın amacı ve prosedürü hakkında ayrıntılı olarak bilgilendirilmiş, araştırmaya kendi rızalarıyla ve gönüllü olarak katıldıklarına dair kendilerine bilinçli onam formu imzalatılmıştır. Katılımcıların gizliliğini sağlamak amacıyla kodlar kullanılmıştır (Ö1, Ö2 gibi). Verilerin analizinde ve bulguların sunulmasında da verilere sadık kalınmasına özen gösterilmiştir.

Bu araştırmada veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen ve 11 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak gerçekleştirilen bireysel görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanması aşamasında araştırma problemi ile ilgili literatürden (Uludağ, Bardakçı, Avşaroğlu, Çankaya, Çatal, Ayvat, Koçer, Aksu Yıldırım ve Elmas, 2021; Uludağ, Bora ve Çatal, 2021) yararlanılmıştır. Daha sonra oluşturulan form uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşü doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak görüşme formuna son hâli verilmiştir. Görüşme formu, dört giriş sorusu ve 11 görüşme sorusu içermektedir. Görüşme formunda “hangi?”, “neden?”, “nasıl?”, “ne?” gibi sondalar da yer almaktadır. Bu sayede derinlemesine veri elde edilmesi amaçlanmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedildiği için her görüşme öncesinde üniversite öğrencilerinden izin alınmıştır. Kalite Elçileri Topluluğuna üye olan gönüllü yedi öğrenci ile yürütülen bireysel görüşmeler, ortalama 20-30 dakika sürmüştür. Ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınan tüm görüşmeler, daha sonra yazıya aktarılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında toplanan veriler, içerik analizi tekniği

ile çözümlenmiştir. İçerik analizi dört aşamada gerçekleştirilmektedir. Bunlar sırasıyla verilerin kodlanması, temaların belirlenmesi, kod ve temalara göre verilerin düzenlenmesi ve bulguların tanımlanmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2021). Araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizinde bu aşamalar göz önünde bulundurulmuştur. Öncelikle görüşme kayıtları yazıya dökülmüş ve araştırmacılar tarafından iki kez kontrol edilmiştir. Daha sonra kod ve alt temalar belirlenmiş, kod ve alt temalara göre de temalar oluşturularak veriler düzenlenmiştir. Elde edilen kodlar, alt temalar ve temalar ile ilgili uzman görüşü alınmış ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Görüşme verileri, belirlenen kodlar, alt temalar ve temalar çerçevesinde doğrudan alıntılar ile desteklenerek sunulmuştur.

Verilerin İnandırıcılığı ve Aktarılabilirliği

Bireysel görüşmeler yoluyla elde edilen verilerin inandırıcılığını (Miles & Huberman, 1994: 278) sağlamak için yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanırken uzman incelemesinden (Lincoln & Guba, 1985: 308) yararlanılmış, sondalarla derinlik odaklı veri toplanmış ve toplanan veriler üniversite öğrencilerine teyit ettirilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2021). Verilerin aktarılabilirliğini (Miles & Huberman, 1994: 279) sağlamak için veriler olabildiğince ayrıntılı betimlenmiş (Lincoln & Guba, 1985: 316) ve amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme ve ölçüt örnekleme kullanılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2021). Verilerin tutarlılığını sağlamak için görüşme soruları üniversite öğrencilerine aynı ses tonu ve sözcükler ile sorulmuş, görüşme verileri araştırmacılar tarafından ayrı ayrı kodlanarak karşılaştırılmıştır (LeCompte & Goetz, 1982). Birbirleriyle büyük oranda tutarlı olan kodlara tartışarak karar veren araştırmacılar bu kodları, temaları belirlerlerken temel almışlardır.

Araştırmacıların Rolü

Bu araştırmayı yürüten araştırmacılar, katılımcı bir rol üstlenmişlerdir. Araştırmacılar, tarafsızlıklarını koruyarak görüşmeler sırasında üniversite öğrencilerini yönlendirmekten kaçınmışlar, görüşlerine müdahale etmemişler, yansıtıcı dinlemeden yararlanmışlar, samimi ve güven duyulan bir sohbet ortamı oluşturarak görüşmeleri gerçekleştirmişlerdir.

BULGULAR

Üniversite öğrencilerinin kalite güvencesi süreçlerine katılımını artırmaya yönelik eğitim ihtiyaçlarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada üniversite öğrencilerinden bireysel görüşmeler ile elde edilen verilerin içerik analizi sonucunda yedi tema ortaya çıkmıştır. Bu temalar aşağıda başlıklar hâlinde sunulmuş ve inandırıcılığın sağlanması için doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

Kalite Elçileri Topluluğuna Üyelik: Niçin? Nasıl?

Üniversite öğrencileri ile yürütülen görüşmeler sonucunda öğrencilerin Kalite Elçileri Topluluğu ile nasıl tanıştıkları, Kalite Elçileri Topluluğuna nasıl üye oldukları ile ilgili yansıtıcıları “Nasıl?” alt teması altında, Kalite Elçileri Topluluğuna niçin üye olduklarına ilişkin yansıtıcıları ise “Niçin?” alt teması altında sunulmuştur. Belirlenen “Nasıl?” ve “Niçin?” alt temaları ise, “Kalite Elçileri Topluluğuna Üyelik” teması altında bir araya ge-

tırılmıştır. Görüşmeler sonucunda ortaya çıkan “Kalite Elçileri Topluluğuna Üyelik: Niçin? Nasıl?” temasına ait alt temalar ve kodlar, aşağıda Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. “Kalite Elçileri Topluluğuna Üyelik: Niçin? Nasıl?” Temasının Alt Temaları ve Kodları

Tema	Alt tema	Kodlar
Kalite Elçileri Topluluğuna Üyelik: Niçin? Nasıl?	Nasıl?	Arkadaş sayesinde (Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7) YÖKAK Çalıştayı (Ö1)
	Niçin?	Kendimi geliştirmek için (Ö2, Ö5, Ö7) Üniversitenin daha iyi bir yere gelmesi için (Ö3, Ö6) Katkı/destek sağlamak için (Ö3, Ö7) Merak/ilgi duyduğum için (Ö4, Ö5) Eğitimde kalitenin ne olduğunu öğrenmek için (Ö4, Ö7)

Üniversite öğrencilerinin çoğu Kalite Elçileri Topluluğuna arkadaşları sayesinde üye olduklarını dile getirmişlerdir. “Nasıl?” alt temasına ilişkin öğrencilerin görüşleri şunlardır:

“Sınıf arkadaşlarım sayesinde üye oldum.” (Ö5)

“...benim çok yakın arkadaşım... O bize hani bunu anlatırken heyecanlı anlatmıştı. ... olmasaydı da hani duyduğum zaman katılır mıydım? Evet katılabilirdim ama en büyük etken...” (Ö7)

“Yükseköğretim Kurumları Akreditasyon Kurumunun ... çalıştayı vardı. O çalıştaya katılmıştım ... Yükseköğretim kurumları vesile oldu diyebilirim. Yükseköğretim Akreditasyon Kurumu.”(Ö1)

Üniversite öğrencileri, Kalite Elçileri Topluluğuna daha çok kendilerini geliştirmek amacıyla üye olduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca, üniversitenin daha iyi bir yere gelmesi, üniversiteye katkı/destek sağlamak, merak/ilgi duyduğu ve eğitimde kalitenin ne olduğunu öğrenmek için söz konusu topluluğa üye olduğunu belirten üniversite öğrencileri de olmuştur. Öğrencilerin “Niçin?” alt temasına yönelik görüşleri aşağıda paylaşılmıştır:

“Hem kendimi geliştirmek için hem ... üniversite ortamına kaynaşmak için olur dedim. Bu şekilde katıldım.” (Ö2)

“...katkı sağlayacağımı düşündüm. ... İşte üniversite öğrencilerimizi bilinçlendirmek kapsamında veya daha kaliteli, daha iyi yerlere gelme kapsamında olan bir topluluk olduğunu düşündüm. Bu şekilde bir katkı sağlanabilir üniversitemize...”(Ö3)

“Ben de merak ettim. Tamamen merakla oldu aslında çünkü bilgi sahibi değilim bu konuyla ilgili. Nasıl bir şeymiş diye merak ettiğim için ‘Beni de gruba alın’ dedim. Öğrenebilmek açısından bir şeyleri, bilgi edinebilmek açısından.”(Ö4)

“...bildiğim kadarıyla üniversite için bir şeyler yapılacaktı ve hani beni mutlu etti aslında çünkü buradan mezun olacağım ve buranın adıyla mezun olacağım. Hani buranın iyi olması benim açımdan da iyi olur diye düşündüm.” (Ö6)

“...hani öğretmenim. Bütün yaşantım da buna göre şekillenmeye başladı. Hani eğitimdeki kalite ne olabilir? Eğitimdeki kalite ölçütleri nelerdir? Hani sonuçta bu marketten aldığımız herhangi bir ürünün kalitesi değil, eğitimin kalitesi... Buna katılma nedenim de sadece arkadaş etkisi değil, yine kendimi geliştirmek oldu.” (Ö7)

Kalite Güvence Süreçleri İle İlgili Bilgi ve Farkındalık Eksikliğinin Kaynakları: Üniversite ve Öğrenci

Üniversite öğrencileri ile yürütülen görüşmeler sonucunda öğrencilerin üniversitedeki kalite güvence süreçlerine ilişkin bilgi ve farkındalık eksikliklerinin üniversiteden kaynaklandığına dair görüşleri, “Üniversite kaynaklı nedenler” alt teması altında, öğrencilerin kendilerinden kaynaklandığına dair görüşleri ise “Öğrenci kaynaklı nedenler” alt teması altında sunulmuştur. Belirlenen “Üniversite kaynaklı nedenler” ve “Öğrenci kaynaklı nedenler” alt temaları ise, “Kalite Güvence Süreçleri İle İlgili Bilgi ve Farkındalık Eksikliğinin Kaynakları: Üniversite ve Öğrenci” teması altında bir araya getirilmiştir. Görüşmeler sonucunda ortaya çıkan “Kalite Güvence Süreçleri İle İlgili Bilgi ve Farkındalık Eksikliğinin Kaynakları: Üniversite ve Öğrenci” temasına ait alt temalar ve kodlar, Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. “Kalite Güvence Süreçleri İle İlgili Bilgi ve Farkındalık Eksikliğinin Kaynakları: Üniversite ve Öğrenci” Temasının Alt Temaları ve Kodları

Tema	Alt tema	Kodlar
Kalite Güvence Süreçleri İle İlgili Bilgi ve Farkındalık Eksikliğinin Kaynakları: Üniversite ve Öğrenci	Üniversite kaynaklı nedenler	Herhangi bir etkinlik (seminer, toplantı, vs.) yapılmaması (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7) Tanıtım/duyuru/reklam yapılmaması (Ö2, Ö7)
	Öğrenci kaynaklı nedenler	Öğrencilerin meraklanmaması/boşvermeleri (Ö1, Ö3, Ö6, Ö7) Öğrencilerin araştırmamaları (Ö1, Ö6) Öğrencilerin konferans ve seminerlere pek katılmamaları (Ö6, Ö7)

Üniversite öğrencilerinin çoğu, üniversitedeki kalite güvence süreçleri ile ilgili herhangi bir bilgilendirmenin ya hiç yapılmadığını ya da yetersiz olduğunu dile getirmişlerdir. Ayrıca, kalite güvence süreçlerinin tanıtılmadığı, bu süreçlerle ilgili herhangi bir duyuru/reklamın yapılmadığı görüşüne sahip öğrenciler de mevcuttur. Bu nedenle kalite güvence süreçleri ile ilgili bilgi ve farkındalıklarının eksik olduğu algısına sahiptirler. “Üniversite kaynaklı nedenler” alt temasına ilişkin öğrencilerin görüşleri şunlardır:

“...üniversitenin böyle bir etkinlik ya da ne bileyim seminerdir, görüştür, bilgilendirmedi yapmaması.” (Ö1)

"...yeterince bence şey yapılmıyor ya dediğim gibi toplantılar, görüşmeler, bilgilendirme yapılmıyor yani... Çok fazla bilgilendirme olmuyor bence. Çok fazla da tanıtılmıyor yani" (Ö2)

"...üniversitede buna yönelik bir çalışma görmüyorum. Yani mesela bazı üniversitelerde daha kalite ııı kalite kontrolüyle ilgili bazen dersler olabiliyor ama bizim üniversitede böyle bir şey daha önce duymadım." (Ö4)

"Genel olarak böyle hani bir şeyler yapılıyor ama bizim habermiz olmuyor. Yani sonradan öğreniyoruz. Hani kaliteyle ilgili şu yapıldı ama... Kimsenin haberi yok. ... Biz bu sene bunu yaptık, kalitemiz için şunu yaptık gibisinden ama biz bunların hiç birini bilmiyoruz. Belki bu ... duyurular, reklamlar çok iyi yapılamadığı için olabilir." (Ö7)

Üniversite öğrencileri, kalite güvence süreçleri ile ilgili bilgi ve farkındalıklarının eksikliğini, kendilerinin genel olarak ilgilenmeyip boşvermelerine, kalite konusunu araştırmamalarına, kalite ile ilgili konferans, seminer vb. toplantılara daha az katılım göstermelerine bağlamışlardır. Öğrencilerin "Öğrenci kaynaklı nedenler" alt temasına yönelik görüşleri aşağıda paylaşılmıştır:

"...öğrencilerin birazcık duysarsız olması diyebilirim. Araştırmayı çok sevmiyorlar diyebilirim. Yani birazcık nasıl söyleyeyim ııı tabir-i caizse armut piş ağızıma düş gibisinden. Araştırmayı sevmiyorlar yani. Kendi önüne bilgi konulsun..." (Ö1)

"...bu tür gerekli işte konferans, seminerlere katılımımızın çok olmamasından kaynaklı olabilir veya böyle bir eğitim almadığımızdan kaynaklı..." (Ö6)

"Biraz günümüzle alakalı bir durum olabilir. Gençlerin çok boş vermişliği... Öğretmenlik okuyanların da dahil. Bence bir öğretmen böyle olmamalı." (Ö7)

Kalite Güvence Süreçlerine İlişkin Öğrencilerin Anlayışları

Kalite güvence süreçlerine ilişkin öğrencilerin anlayışları, ürettikleri metaforlardan hareketle "Gereklilik" ve "Kapsamlılık" alt temaları altında sunulmuştur. Belirlenen bu alt temalar ise, "Kalite Güvence Süreçlerine İlişkin Öğrencilerin Anlayışları" teması altında bir araya getirilmiştir. Görüşmeler sonucunda ortaya çıkan "Kalite Güvence Süreçlerine İlişkin Öğrencilerin Anlayışları" temasına ait alt temalar ve kodlar, Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. "Kalite Güvence Süreçlerine İlişkin Öğrencilerin Anlayışları" Temasının Alt Temaları ve Kodları

Tema	Alt tema	Kodlar
Kalite Güvence Süreçlerine İlişkin Öğrencilerin Anlayışları	Gereklilik	Kalp (Ö1) Arı (Ö6)
	Kapsamlılık	Gökyüzü (Ö4) Baba (Ö5)

Üniversite öğrencilerinin kalite güvence süreçlerini kalp ve arıya benzettiği, kalite güvence süreçlerini bir gereklilik, olmazsa olmaz olarak gördükleri anlaşılmıştır. "Gereklilik" alt temasına ilişkin öğrencilerin görüşleri şunlardır:

"Aslında kalite güvence sistemini bir kalbe benzetebiliriz çünkü kalp olmazsa bir insanın yaşamayacağı gibi kalite süreçleri de düzgün ilerlemezse eğitimin pek iyi olacağını düşünmüyorum." (Ö1)

"Ben arıya benzetirdim büyük ihtimal çünkü arılar çok çalışan ve çok verimli şeyler üreten bir canlı. ... Arılar olmazsa tozlaşma olmayacak ve insan da olmayacak. Belli bir grup arı olsa, üniversitemizi daha iyi seviyeye getirir ve diğer insanlar da bundan faydalanacak aslında." (Ö6)

Üniversite öğrencilerinin kalite güvence süreçlerini gökyüzü ve babaya benzettiği, kalite güvence süreçlerini kapsamlı süreçler olarak gördükleri anlaşılmıştır. "Kapsamlılık" alt temasına ilişkin öğrencilerin görüşleri şunlardır:

"...kalite güvence sistemi ııı böyle çok kapsamlı olduğu için aklıma gökyüzü geldi. Böyle yani nasıl diyeyim bir şeyleri kapsayan, kaplayan bir şey ve koruyucu görev gören bir şey." (Ö4)

"Ben, herhalde bir ailedeki baba olur, olabilir diye düşünüyorum çünkü baba böyle aile fertlerine bakıyor, neye ihtiyaçları var, nasıl bir eğitim verebilirim bu çocuğa, bu çocuk nerede eksik ya da gidiyor, evin mutfağına bakıyor, mutfakta ne eksik, nasıl bir şey yapabilirim. Evin gelirine bakıyor, çoğu şeyi kontrol ediyor, bir düzen içinde. Bunu yaparken de aile fertlerini de düşünüyor ne eksikleri var diye. Ben babaya benzetirdim." (Ö5)

Kalite Güvence Süreçlerine Katılım: Niçin? Nasıl?

Üniversitedeki kalite güvence süreçlerine öğrencilerin dâhil edilmeleri gerektiği yönünde görüş belirten öğrencilerin üniversitedeki kalite güvence süreçlerine öğrencilerin niçin katılmaları gerektiğine dair görüşleri, "Niçin?" alt teması altında, öğrencilerin kalite güvence süreçlerine nasıl katılmaları gerektiğine dair görüşleri ise "Nasıl?" alt teması altında sunulmuştur. Belirlenen "Niçin?" ve "Nasıl?" alt temaları ise, "Kalite Güvence Süreçlerine Katılım: Niçin? Nasıl?" teması altında bir araya getirilmiştir. Görüşmeler sonucunda ortaya çıkan "Kalite Güvence Süreçlerine Katılım: Niçin? Nasıl?" temasına ait alt temalar ve kodlar, Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. "Kalite Güvence Süreçlerine Katılım: Niçin? Nasıl?" Temasının Alt Temaları ve Kodları

Tema	Alt tema	Kodlar
Kalite Güvence Süreçlerine Katılım: Niçin? Nasıl?	Niçin?	Görüşlerini bildirerek kalite kontrolünü sağlamaları için (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5) Kalite güvence süreçleri ile ilgili bilgi ve farkındalık sahibi olmaları için (Ö4, Ö5, Ö7) Kendilerini geliştirmeleri için (Ö2, Ö3) Farklı fikirler üretebilmeleri için (Ö3, Ö6)
	Nasıl?	Görüşme (Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7) Anket (Ö3, Ö4, Ö5, Ö7) Toplantı/seminer/konferans (Ö2, Ö3, Ö5)

Görüşmeye katılan üniversite öğrencilerinin çoğu, öğrencilerin görüşlerini bildirerek kalite kontrolünü sağlamaları, kalite güvence süreçleri ile ilgili bilgi ve farkındalık sahibi olmaları, kendilerini geliştirmeleri ve farklı fikirler üretebilmeleri için kalite güvence süreçlerine katılmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. “Niçin?” alt temasına ilişkin öğrencilerin görüşleri şunlardır:

“Kalite güvence sistemine öğrencilerin katılması gerekiyor çünkü eğitimi alan öğrenciler olduğu için eksiklikleri de gören aslında öğrenciler oluyor. ...öğrenci kendi görüşlerini bildirecek ki ona göre bir kalite süreci ilerleyebilsin.” (Ö1)

“Hem üniversitemiz daha geliştirilmeli, tanıtılmalı hem de öğrencinin kendi gelişimi için... Görüşleri biz dikkate alırsak... Bunun farkındalığı olursa hem öğrencilerimiz gelişmiş olur kendi fikirlerini söyleyerek hem de üniversitemiz için bir gelişme olur.” (Ö2)

“...öğrencilerin bence gelişen, düşünen bir topluluk olarak ıı bu kalite güvence sistemine dâhil edildiği süreçte daha iyi şeyler olacağını düşünüyorum çünkü bir beyin fırtınası olabilir. Yani herkesten farklı fikirler çıktığı süreç güzel bir şey ortaya konulabileceğini düşünüyorum.” (Ö3)

“Evet, dahil edilmeli öğrenciler de. Hani... bilerek hareket etmesi gerektiğini düşünüyorum bazı şeyleri. ... Bir işleyiş varsa eğer bunun kendince yararlı mı, yararlı değil mi... Nasıl bir etki gördüğünü hani fark etmesi gerektiğini düşünüyorum. Farkındalık. Evet, yani öğrenci bir şeylerin farkına varabilmeli. Evet, bu bana katkı sağlıyor. Evet, bu bana yararlı tarzında... Bir şeylerin farkına varabilmesi için o kalite kontrolünün hani sağlanması gerektiğini düşünüyorum. Yani dahil edilmesi gereken noktalar vardır illaki. Yani ufak da olsa yine öğrencinin görüşünün, görüşlerinin alınması açısından bence dahil edilmeli.” (Ö4)

“Buna öğrenciler de dâhil olmalı ki öğrenciler de farkına varsın, daha etkin olsunlar, ne yaptıklarını bilsinler, üniversitede neler oluyor, üniversitenin kalite süreçleri nasıl geçiyor, bunları bilmeliler...” (Ö5)

“Yani böyle çalışmalar ne kadar çok duyulursa öğrenciler [o kadar] bilgilenenlerdir. Daha sonra da bu, bir kültüre dönüşecektir. Artık herkesin bildiği bir hâle gelecektir. O yüzden öğrencilerin dâhil edilmesi gerektiğini dolaylı ya da dolaysız düşünüyorum.” (Ö7)

Ayrıca, üniversitedeki kalite güvence süreçlerine öğrencilerin görüşmeler, anketler ve toplantı, seminer ya da konferanslar aracılığıyla katılabilecekleri dile getirilmiştir. “Nasıl?” alt temasına ilişkin öğrencilerin görüşleri şunlardır:

“...Üniversitenin eksiklerini, yapılması gereken ihtiyaçları öğrenciler bildiği için görüşlerini bildirseler bu konuda, kaliteyi daha da iyi bir sürece götürmüş olacaklarını düşünüyorum. Mesela anket çalışmalarının önemli olduğunu bilmiyordum ben başta geldiğim zaman. İşte yükseköğretim kurumlarındaki o çalıştayda, konferansta bize anketlerin ne kadar önemli olduğunu söylediklerinde, çevremdeki arkadaşlarımı ‘İşte bu bizim için önemli. İşte bizim eksiklerimizi gidermek için yapılan bir çalışma.’ deyip bilinçlendirmeye çalışmıştım. Bu konuda bence katkı

sağlayabileceklerini düşünüyorum. Aslında öğrenciyi bilinçlendirmek için seminerler, konferanslar verilebilir.” (Ö1)

“...karşılıklı konuşmayla daha iyi olabilir.” (Ö2)

“Mesela anketler olabilir. ... Seminer, konferans olabilir ama bu seminer ve konferanslar daha çok ciddi bir ortamda değil de hani üniversite öğrencileriyle sohbet havasında, karşılıklı görüş alınarak yapılmalı bence. Toplantılar da karşılıklı görüş alınarak yapılırsa daha güzel olabilir.” (Ö3)

“Mesela şöyle olabilir: ‘siz de görüşünüzü belirtiniz’ tarzı bizim görüşümüzü ıı isteyebilir sorularda. ...daha çok anket değil de daha yüz yüze, yine bu şekildeki gibi bir konuşma şeklinde. ... bireysel olması da önemli.” (Ö4)

Kalite Güvence Süreçlerine Öğrenci Katılımının Sağlayacağı Katkılar

Araştırmaya katılan öğrencilerin kalite güvence süreçlerine öğrenci katılımının üniversiteye katkı sağlayacağına dair görüşleri, “Üniversiteye Sağlayacağı Katkılar” alt teması altında, kalite güvence süreçlerine öğrenci katılımının öğrencilere katkı sağlayacağına dair görüşleri ise “Öğrenciye Sağlayacağı Katkılar” alt teması altında sunulmuştur. Belirlenen “Üniversiteye Sağlayacağı Katkılar” ve “Öğrenciye Sağlayacağı Katkılar” alt temaları ise, “Kalite Güvence Süreçlerine Öğrenci Katılımının Sağlayacağı Katkılar” teması altında bir araya getirilmiştir. Görüşmeler sonucunda ortaya çıkan “Kalite Güvence Süreçlerine Öğrenci Katılımının Sağlayacağı Katkılar” temasına ait alt temalar ve kodlar, Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. “Kalite Güvence Süreçlerine Öğrenci Katılımının Sağlayacağı Katkılar” temasının alt temaları ve kodları

Tema	Alt tema	Kodlar
Kalite Güvence Süreçlerine Öğrenci Katılımının Sağlayacağı Katkılar	Üniversiteye Sağlayacağı Katkılar	Eğitim-öğretim sürecini daha kaliteli hâle getirme (Ö3, Ö4, Ö6) Üniversitede kalite kültürünü yaygınlaştırma (Ö1, Ö7) Üniversiteye geri bildirim sağlama (Ö1, Ö6)
	Öğrenciye Sağlayacağı Katkılar	İstek (konferans, seminer, vb.) ve ihtiyaçlarını ifade etme ve karşılama (Ö3, Ö4, Ö5, Ö6) Öğretim elemanları ile iş birliği (çalışma, proje, vb.) geliştirme (Ö4, Ö5, Ö7)

Görüşmeye katılan üniversite öğrencileri, öğrencilerin kalite güvence süreçlerine katılımının eğitim-öğretim sürecinin daha kaliteli hâle gelmesi, üniversitede kalite kültürünü yaygınlaştırması ve üniversiteye geri bildirim sağlaması ile üniversiteye katkı sağlayacağını ifade etmişlerdir. “Üniversiteye Sağlayacağı Katkılar” alt temasına ilişkin öğrencilerin görüşleri şunlardır:

“...Üniversitenin eksiklerini, yapılması gereken ihtiyaçları öğrenciler bildiği için görüşlerini bildirseler bu konuda, kaliteyi daha da iyi bir sürece götürmüş olacaklarını düşünüyorum.

Mesela anket çalışmalarının önemli olduğunu bilmiyordum ben başta geldiğim zaman. İşte yükseköğretim kurumlarındaki o çalıştayda, konferansta bize anketlerin ne kadar önemli olduğunu söylediklerinde, çevremdeki arkadaşlarımı 'İşte bu bizim için önemli. İşte bizim eksiklerimizi gidermek için yapılan bir çalışma.' deyip bilinçlendirmeye çalışmıştım." (Ö1)

"...Mesela 111 dersin işleyişiyle alakalı nasıl daha kaliteli hâle getirebiliriz diye..." (Ö4)

"...Eğitim sürecinde bazı değişiklikler olabilir..." (Ö3)

"...Çalışmalar ne kadar çok duyulursa öğrenciler bilgileneceklerdir. Daha sonra da bu bir kültüre dönüşecektir. Artık herkesin bildiği bir hâle gelecektir." (Ö7)

Üniversite öğrencileri, öğrencilerin kalite güvence süreçlerine katılımının istek (konferans, seminer, vb.) ve ihtiyaçların ifade edilmesi, karşılanması ve öğretim elemanları ile iş birliği (çalışma, proje, vb.) geliştirilmesi ile öğrenciye katkı sağlayacağını dile getirmişlerdir. "Öğrenciye Sağlayacağı Katkılar" alt temasına ilişkin öğrencilerin görüşleri şunlardır:

"Mesela üniversitede bir seminer düzenlenecek olsa öğrencilerden hangi konuyla ilgili [olsun diye] bir görüş alalım şeklinde öğrencilere soru yöneltilirse onlar da ortak bir fikir sunabilirler. Ona yönelik konferanslar, seminerler düzenlenebilir." (Ö4)

"...Öğrenci tabanlı kalite süreçlerinde öğrencinin eksiği bilinse, öğrenci kendini ifade etse, ona göre daha yararlı, daha güzel bir şey yapılabilir diye düşünüyorum." (Ö5)

"...kendi alanlarımız doğrultusunda kendi öğretim elemanlarımızla belki bazı çalışmalar geliştirerek kaliteye katkı sağlayabileceğimizi düşünüyorum." (Ö7)

"Öğrencilerin ne gibi katkıları olabilir? ... Öğrenci milleti her zaman bir istek içerisinde. Kendi kendilerine fayda veya yarar sağlayacak bir şeylerin olmasını, yapılmasını isteyebilirler. Bu şekilde katkı sağlayabilirler. Yani kendilerini düşüneceklerini düşünüyorum ben. Bence sağlarlar çünkü kim istemez ki okuduğu üniversitenin daha iyi bir kalite düzeyinde olmasını." (Ö3)

Kalite Güvence Süreçlerine Katkı Sağlamamanın Gerekçeleri

Kalite güvence süreçlerine genel olarak katkı sağlamadıklarını ifade eden öğrencilerin kalite güvence süreçlerine katkı sağlamamanın gerekçelerine dair görüşleri, "Öğrencilerin Bilgisizliği" ve "Öğrencilerin Duyarsızlığı" alt temaları altında sunulmuştur. Belirlenen bu alt temalar ise, "Kalite Güvence Süreçlerine Katkı Sağlamamanın Gerekçeleri" teması altında bir araya getirilmiştir. Görüşmeler sonucunda ortaya çıkan "Kalite Güvence Süreçlerine Katkı Sağlamamanın Gerekçeleri" temasına ait alt temalar ve kodlar, Tablo 6'da verilmiştir.

Görüşmeye katılan üniversite öğrencileri, bilgisizlikleri gerekçesiyle kalite güvence süreçlerine katkı sağlamadıklarını ifade etmişlerdir. "Öğrencilerin Bilgisizliği" alt temasına ilişkin öğrencilerin görüşleri şunlardır:

"...öğrencilerin katkıda bulunmadığını düşünüyorum. Bunun iki sebebi var; biri bilgisizlik biri de duyarsızlık diyebilirim aslında." (Ö1)

Tablo 6. "Kalite Güvence Süreçlerine Katkı Sağlamamanın Gerekçeleri" temasının alt temaları ve kodları

Tema	Alt tema	Kodlar
Kalite Güvence Süreçlerine Katkı Sağlamamanın Gerekçeleri	Öğrencilerin Bilgisizliği	Bilgisizlik (Ö1, Ö3, Ö6) Topluluğun yeni kurulması (Ö2) Henüz hiçbir etkinliğe katılmama (Ö4) Nasıl katkı sağlanacağını bilmeme (Ö5)
	Öğrencilerin Duyarsızlığı	Duyarsızlık (Ö1) Araştırmama (Ö5) Etkinliklere fazla katılmama (Ö5)

"Üniversitenin kalite süreçlerine katkı sağladığını düşünmüyorum çünkü bu konuda henüz bir bilgim yoktu. Neler olabileceğini, neler yapılabileceğini, hangi projeler olabileceğini veya üniversitenin nasıl iyi bir düzeye geleceğini bilmiyordum." (Ö3)

"Yani tam anlamıyla sağladığımı düşünmüyorum çünkü topluluk olarak daha yeni kuruluyoruz." (Ö2)

"Yani şu ana kadar katkı sağladığımı düşünmüyorum. Henüz hiçbir şeyin içine girmedim. Yani ilk defa mesela şu an görüşlerim alındığı için şu an katkı sağladığımı hissedebiliyorum." (Ö4)

"...Bundan sonra katkı sağlamayı düşünüyorum da nasıl yapacağımı bilmiyorum, nasıl katkı sağlayabilirim diye." (Ö5)

"... Bir bilgim olmadığı için daha da çok hani aklıma fikir gelmediği için şu anlık çok katkım olduğunu düşünmüyorum ama olabilir. Çabalıyorum." (Ö6)

Görüşmeye katılan üniversite öğrencileri, duyarsızlıkları gerekçesiyle kalite güvence süreçlerine katkı sağlamadıklarını ifade etmişlerdir. "Öğrencilerin Duyarsızlığı" alt temasına ilişkin öğrencilerin görüşleri şunlardır:

"...öğrencilerin katkıda bulunmadığını düşünüyorum. Bunun iki sebebi var; biri bilgisizlik biri de duyarsızlık diyebilirim aslında." (Ö1)

"Çünkü ben fazla katılmadım, ne yapılıyor diye araştırmadım." (Ö5)

Kalite Güvence Süreçlerine Katılımı Artırmaya Yönelik Eğitim İhtiyaçları

Kalite güvence süreçlerine katılımı artırmaya yönelik bir eğitime ihtiyaçları olduğunu belirten tüm öğrenciler, eğitimin topluluk özelinde değil, üniversite genelinde verilmesi, öğrencilerin kalite güvence süreçleri ile ilgili bilgilendirilmeleri ve paydaş olarak ne kadar önemli olduklarının fark ettirilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Öğrencilerin kalite güvence süreçlerine katılımını artırmaya yönelik bir eğitimin neleri içermesi, hangi konuları kapsamaması gerektiğine dair görüşleri, "Kalite Güvence Süreçlerine Katılımı Artırmaya Yönelik Eğitimin İçeriği" alt teması altında, kalite güvence süreçlerine katılımı artırmaya yönelik bir eğitimin nasıl verilmesi gerektiğine dair görüşleri,

“Kalite Güvence Süreçlerine Katılımı Artırmaya Yönelik Eğitimin Yöntemi” alt teması altında, kalite güvence süreçlerine katılımı artırmaya yönelik bir eğitimin ne zaman, ne kadar süre ile verilmesi gerektiğine dair görüşleri, “Kalite Güvence Süreçlerine Katılımı Artırmaya Yönelik Eğitimin Zamanı/Süresi” alt teması altında sunulmuştur. Belirlenen bu alt temalar ise, “Kalite Güvence Süreçlerine Katılımı Artırmaya Yönelik Eğitim” teması altında bir araya getirilmiştir. Görüşmeler sonucunda ortaya çıkan “Kalite Güvence Süreçlerine Katılımı Artırmaya Yönelik Eğitim” temasına ait alt temalar ve kodlar, Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. “Kalite Güvence Süreçlerine Katılımı Artırmaya Yönelik Eğitim” Temasının Alt Temaları ve Kodları

Tema	Alt tema	Kodlar
Kalite Güvence Süreçlerine Katılımı Artırmaya Yönelik Eğitim	İçeriği	Kalite, kalite güvencesi, kalite güvencesinin sağlanması gereken alanlar, öğrenci katılımının önemi, öğrenciye ve üniversiteye yararlarından oluşmalı (Ö1, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7) Kalite güvencesinin sağlanmasına yönelik etkinliklerden oluşmalı (Ö2, Ö4, Ö5) Kalite Elçileri Topluluğu ile ilgili bilgilerden oluşmalı (Ö2, Ö5)
	Yöntemi	Aktif öğrenmeyi sağlayacak yöntem ve teknikler (soru-cevap, etkinlik temelli, uygulamaya dayalı, proje tabanlı, iş birliğine dayalı) ile verilmeli (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7) Toplantılar (konferans, seminer) ile verilmeli (Ö1, Ö2, Ö4, Ö6, Ö7) Yüz yüze verilmeli (Ö3, Ö4, Ö5, Ö7) Uzaktan, çevrimiçi (Zoom, öğrenme yönetim sistemi) verilmeli (Ö1, Ö4, Ö6) Görüşmeler ile verilmeli (Ö3, Ö7)
	Zamanı	Dönem içinde bir iki kere, tekrar verilmeli (Ö2, Ö4, Ö5) Yıl/dönem başında verilmeli (Ö2, Ö5) Ayda bir iki kere verilmeli (Ö1, Ö3) Sık aralıklarla verilmeli (Ö1)
	Süresi	Çok uzun sürmemeli (Ö1, Ö5) İki üç gün sürmeli (Ö3, Ö4)

Görüşmeye katılan üniversite öğrencileri, kalite güvence süreçlerine katılımı artırmaya yönelik verilecek eğitimde daha çok kalite, kalite güvencesi, kalite güvencesinin sağlanması gereken alanlar, öğrenci katılımının önemi, öğrenciye ve üniversiteye yararlarını öğrenmek istediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca, kalite güvence süreçlerine katılımı artırmaya yönelik verilecek eğitimin kalite güvencesinin sağlanmasına yönelik etkinlikleri

ve Kalite Elçileri Topluluğu ile ilgili bilgileri içermesi gerektiğini dile getirmişlerdir. “Kalite Güvence Süreçlerine Katılımı Artırmaya Yönelik Eğitimin İçeriği” alt temasına ilişkin öğrencilerin görüşleri şunlardır:

“Bence kalite güvencesini içermeli çünkü kalite güvencesiyle ilgili hiçbir bilgi öğrencilerde olmadığı için kalite güvencesi öncelikle öğrencilere anlatılabilir. İkinci olarak öğrencileri biraz daha bilinçlendirebiliriz. ...kalite güvence sisteminde aslında hani öğrencilere direkt bilgi yüklemek yerine, öğrencilerin görüşlerinin kalite sürecinde ne kadar önemli olduğu anlatılabilir aslında. Hani ilerleyen zamanlarda bilgilere daha çok ağırlık verilebilir. İlk anlatımda kalite güvence sisteminde bir öğrencinin görüşünün ne kadar önemli olduğu ... daha uygun olabilir.” (Ö1)

“...ne işe yaradığını, bize ve üniversitemize ne gibi katkılar sağlayacağını öğrenmemiz gerekiyor. Sadece tanımını değil de.” (Ö3)

“...hangi alanda verilecek? Mesela bunun alanları nelerdir? Bir kaliteden bahsediyorsak nasıl alanlara bölünüyor? ... Onu merak ederdim mesela.” (Ö4)

“Bence topluluğumuzun adıyla ilgili tanımlamalar direkt olmalı. Daha sonra yapabileceğimiz faaliyetler, üniversitemizde gerçekleştirmek istediğimiz çalışmalar. Hepsinden bahsedebiliriz.” (Ö2)

“Neler yapabileceğimiz anlatılmalıdır. ...Ne için bunları yapıyoruz? Misyon ve vizyonumuz belirlenmelidir. ...Biz ne yapıyoruz? Ne yapmak istiyoruz? Bundan sonra ne yapacağız? Siz ne istiyorsunuz? gibi sorular... Hani sorular cevaplara aktarılmalı diye düşünüyorum. Bir öğrenciye sorulduğunda bu öğrencinin ‘Ben bu yüzden bu kulübe, bu topluluğa üyeyim.’ demesi gerekiyor. ‘Bizim amacımız bu, bizim yararımız şu.’ diye söylemesi gerekiyor. Bunun öğrencilere aktarılması gerektiğini düşünüyorum.” (Ö5)

Görüşmeye katılan üniversite öğrencileri, kalite güvence süreçlerine katılımı artırmaya yönelik eğitimin daha çok aktif öğrenmeyi sağlayacak yöntem ve teknikler (soru-cevap, etkinlik temelli, uygulamaya dayalı, proje tabanlı, iş birliğine dayalı) ile verilmesini istediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca, kalite güvence süreçlerine katılımı artırmaya yönelik eğitimin toplantılar (konferans, seminer), yüz yüze/uzaktan ve görüşmeler ile verilmesi gerektiğini de dile getirmişlerdir. “Kalite Güvence Süreçlerine Katılımı Artırmaya Yönelik Eğitimin Yöntemi” alt temasına ilişkin öğrencilerin görüşleri şunlardır:

“Konferans yapılabilir en basitinden. Seminerler, üniversite kapsamında tabii ki. ...önce dediğim gibi tanıtılması gerekiyor. Tanıtıldıktan, bilgilendirildikten sonra uygulamalı çalışmalar olmalı.” (Ö2)

“...yüz yüze, samimi bir havada olan eğitimler daha iyi olabilir çünkü internet ortamında daha samimiyezsiz, daha ciddi işte sanki monoton bir şekilde, tekdüze bir şekilde anlatıldığını düşünüyorum her şeyin. ...Zoom ortamında veya internet ortamında değil de bir topluluk ortamında, bir toplantı ortamında... Sadece bir anlatıcının anlatmadığı, mesela karşılıklı düşüncelerin alındığı...” (Ö3)

"...yüz yüze, iletişimin daha iyi gerçekleşebileceği şekilde ııı çalışmalar düzenlenebilir, etkinlikler düzenlenebilir. Mesela insanlar birbirleriyle sosyalleşmeli bence." (Ö4)

"...soru-cevap şeklinde sistemden ııı bir aktarım olabilir, gerçekleşebilir. Mesela önce bir seminer olur. Sonra bunun devamında yine sistemden dinleme şeklinde devam edilebilir veya başka bir etkinlik düzenlenir. Grupça çalışmalar olabilir. Yani birazcık sürece yayılabilir diye düşünüyorum." (Ö4)

"Aktif olduğum bir eğitim isterim öncelikle. Yani online olarak da aktif olabilir ama ııı seminer, konferans tarzı topluluğun bir araya geldiği, beyin fırtınasının yapıldığı bir etkinlik, bir toplanma daha güzel olur diye düşünüyorum aslında. Yani daha çok projelerden, etkinliklerden yararlanmak önemli bence bu süreçte." (Ö6)

Görüşmeye katılan üniversite öğrencileri, kalite güvence süreçlerine katılımı artırmaya yönelik eğitimin daha çok dönem içinde bir iki kere verilmesi fakat iki üç günü aşmaması gerektiğini dile getirmişlerdir. "Kalite Güvence Süreçlerine Katılımı Artırmaya Yönelik Eğitimin Zamanı/Süresi" alt temasına ilişkin öğrencilerin görüşleri şunlardır:

"Şimdi birinci sınıfta genelde öğrenciler böyle yeni bir şeye adapte olma sürecinde olduğu için, birinci sınıf belki erken olabilir ama ikinci sınıftan sonra, ikide, üçte, dörtte... Yani artık bitene kadar ... verilebilir her dönem. Hatta dönemde bir veya iki... Biraz sürece yayılabilir. İlla mesela bir dönem içinde bir kere olacaksa o bir saat içinde gerçekleşecek diye bir şey yok. O dönemde bir defa gerçekleşecekse eğer iki, üç güne yayılabilir."(Ö4)

"Dönem başı olabilir. Dönem başı bilgilendirmeler falan yapılırsa öğrenci daha çok etkin olur. Dönem ortasında tekrar bir eğitim olabilir."(Ö5)

"Senenin başında yapılmalı tabii ki. Dönem başlarında da olabilir yani. Dönemde bir kere olmalı." (Ö2)

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Üniversite öğrencilerinin kalite güvencesi süreçlerine katılımını artırmaya yönelik eğitim ihtiyaçlarını belirlenmeyi amaçlayan bu araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin Kalite Elçileri Topluluğuna daha çok arkadaşları sayesinde ve kendilerini geliştirmek amacıyla üye oldukları görülmüştür. Bu araştırma sonucunda bilgisizlikleri ve duyarsızlıkları nedeniyle öğrencilerin kalite güvence süreçlerine katkı sağlayamadıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin üniversitedeki kalite güvence süreçlerine ilişkin bilgi ve farkındalık eksikliklerini daha çok üniversitede bu süreçlerle ilgili bilgilendirmenin ya hiç yapılmamasına ya da yetersiz olmasına ve genel olarak bu süreçlerle ilgilenmemelerine bağladıkları belirlenmiştir. Merabishvili, Tsereteli ve Bellon (2017) de üniversitelerde kalite güvence süreçlerine öğrenci katılımı konusundaki araştırmalarında öğrencilerin konuya dair bilgilerinin yetersiz ve farkındalıklarının düşük olduğunu tespit etmişlerdir. Öğrencilerin kurumun kalite güvencesi çalışmaları hakkında hiçbir bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişler, pasif performanslarını üniversitelerinin geri bildirim ve beklentilerinin düşük düzeyde olması ile açıklamışlardır. Mevcut araştırma-

da da öğrencilerin kalite güvence süreçleri ile ilgili bilgilendirilmeleri konusunda daha etkili çalışmalar yapılması gerektiği anlaşılmıştır. Kurumsal düzeyde kalite güvence sistemine öğrenci katılımı modeli oluşturmayı amaçlayan bir araştırmada öğrencilerin kalite güvence süreçlerine ilgisizliğinin, bu süreçlere ilişkin bilgi ve farkındalık eksikliklerinden kaynaklanabileceği belirtilmiştir (Elassy, 2012: 226'dan akt. Elassy, 2013: 191).

Bu araştırma sonucunda öğrencilerin kalite güvence süreçlerini gerekli ve kapsamlı süreçler olarak gördükleri, öğrencilerin daha çok görüşlerini bildirerek kalite kontrolünü sağlamak için ve öğrencilerle yapılacak görüşmeler ile kalite güvence süreçlerine katılmaları gerektiğini düşündükleri belirlenmiştir. Bu sonuçlar, öğrenci görüşlerinin üniversitenin kalite güvence süreçlerindeki eksiklerin öğrenci gözünden de görülebilmesi, eksikliklerin giderilebilmesi ve kalite güvencesinin sağlanması açısından öğrenci görüşlerinin ne denli önemli olduğunu göstermektedir. Kalite güvence süreçlerine öğrenci katılımının gerekli ve önemli olduğuna dair farkındalık çalışmaları yürütülmesi gerektiğini savunan Uludağ, Bora ve Çatal (2021) de öğrenci katılımının kurumlar tarafından teşvik edilmesi ve öğrencilerin kalite güvencesi çalışmalarında söz sahibi olabilmelerine yönelik çalışmaların sürdürülebilir olması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Ayrıca, bu araştırma sonucunda kalite güvence süreçlerine öğrenci katılımının hem üniversiteye hem de öğrenciye katkı sağlayacağı, eğitim-öğretim sürecinin daha kaliteli hâle geleceği, öğrencilerin istek ve ihtiyaçlarının dikkate alınıp karşılanacağı sonucuna ulaşılmıştır. Banaszak (2015), kalite güvencesi süreçlerine katılımın öğrencilerde liderlik, takım çalışması, karar verme ve inisiyatif alma gibi becerilerin de gelişmesine katkı sağladığını ifade etmektedir.

Kalite güvence süreçlerine öğrenci katılımının sağlanması açısından öğrencilerin üniversiteden beklentilerinin de olduğu görülmüştür. Isaeva, Eisenschmidt, Vanari ve Kumpas-Lenk (2020), üniversite öğrencilerinin kalite güvence süreçlerinde yer almaya istekli oldukları, öğrencilerin kalite güvence süreçlerine etkili bir şekilde dahil olabilmeleri için öğrencilerin üniversitenin kendilerinden ne beklediğini, rollerini ve sorumluluklarını anlamaları gerektiği, öğrencilerin etkileşim aradıkları, diyalog kurmak, yapacakları çalışmalarla ilgili sorunları iş birliği içinde çözmek, geri bildirim sağlamak ve üniversitelerin kalkınma planları hakkında bilgi almak istedikleri sonucuna ulaşmışlardır. Uludağ, Bora ve Çatal (2021) de yükseköğretim kurumlarında hem kurum genelinde hem de öğrenciler özelinde kalite güvencesi kültürünün benimsenmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla etkili uygulama ve çalışmalara ihtiyaç olduğunu tespit etmişlerdir. Öğrencilerin kilit paydaş olduğunu ve kalite güvence süreçlerine katılmalarının önemli olduğunu ifade eden Jingura, Kamusoko, Muzinda, Munikwa, Ndoorwi ve Tapera (2018) de araştırmalarında öğrenci katılımını sağlamak için güçlü bir kalite kültürünün oluşturulması gerektiğini belirterek bu kapsamda bir çerçeve hazırlamıştır. Bu çerçeveye göre uygun kalite altyapısının, etkili liderliğin, iletişimin, sahiplenmenin ve tanınmanın sağlanması yoluyla öğrencilere hem iç hem de dış kalite güvence süreçlerine katılma fırsatları sunulabilir. Zou (2022) de kalite yönetimine öğrenci katılımını sağlayabilmek için kurumsal desteğin güçlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Bu araştırmanın işaret ettiği ve öğrencilerin de açıkça dile getirdiği en önemli beklenti, kalite güvence süreçlerine öğrenci katılımının artırılmasına yönelik eğitim ihtiyacıdır. Merak ve ilgi duydukları ve Kalite Elçileri Topluluğuna üye oldukları hâlde öğrenciler, bilgi eksiklerinin olduğunu ve bu yönde eğitim almaya ihtiyaçları olduğunu dile getirmişlerdir. Tüm öğrenciler, eğitimin topluluk özelinde değil, üniversite genelinde verilmesi, öğrencilerin kalite güvence süreçleri ile ilgili bilgilendirilmeleri ve paydaş olarak ne kadar önemli olduklarının fark ettirilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Verilecek eğitime dair görüşleri ise eğitimin içeriği, yöntemi ve zamanı/süresi ile ilgili fikir vermiştir. Öğrencilerin kalite güvence süreçlerine katılımı artırmaya yönelik verilecek eğitime ihtiyaç duydukları, eğitimin içeriğini daha çok kalite, kalite güvencesi, kalite güvencesinin sağlanması gereken alanlar, öğrenci katılımının önemi, öğrenciye ve üniversiteye yararları gibi konuların oluşturmasını, eğitimin aktif öğrenmeyi sağlayacak yöntem ve teknikler (soru-cevap, etkinlik temelli, uygulamaya dayalı, proje tabanlı, iş birliğine dayalı) ile verilmesini, eğitimin dönem içinde bir iki kere ve iki üç günü aşmayacak şekilde verilmesini bekledikleri belirlenmiştir.

Araştırmadan elde edilen bu sonuçlar kalite güvence süreçlerine dair öğrencilere verilmesi planlanacak eğitimler için yol gösterici olmuştur. Öğrencilerin kendi gözünden neye ihtiyaçları olduğunu ve nasıl bir eğitim istediklerini tespit etmenin bu konuda yapılacak çalışma ve uygulamaların daha doğru planlanmasına katkı sağlayacağı muhakkaktır. Bu anlamda bu araştırmadan elde edilen sonuçların önemli olduğu söylenebilir. Ayrıca, bu araştırma, üniversite öğrencilerinin kalite güvence süreçlerine yönelik görüş, beklenti ve ihtiyaçlarını ortaya koyması ve kalite güvence süreçlerinin sağlıklı işletilebilmesi açısından da önemlidir. Can (2021), yükseköğretim kurumlarında kalite süreçlerine dair öğrenci görüşlerinin öğrenilmesinin büyük önem taşıdığını belirtmektedir. Meraler ve Adıgüzel (2012), öğretmen adaylarının üniversite yönetiminin demokratik bir ortam sağlayarak öğrenci sorunlarına hassasiyetle yaklaşması, karar verme süreçlerinde öğrenci görüşlerinin dikkate alınması gerektiğini, bunun yükseköğretimde kalitenin vazgeçilmez bir unsuru olduğunu belirttikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Bu araştırmanın sonuçlarından hareketle uygulamaya ve ileriye araştırmalara yönelik şu önerilerde bulunulmuştur:

- Öğrencilerin kalite güvence süreçlerine katılımını artırmaya yönelik verilecek eğitimin içeriğini daha çok kalite, kalite güvencesi, kalite güvencesinin sağlanması gereken alanlar, öğrenci katılımının önemi, öğrenciye ve üniversiteye yararları gibi konular oluşturabilir, eğitim aktif öğrenmeyi sağlayacak yöntem ve teknikler (soru-cevap, etkinlik temelli, uygulamaya dayalı, proje tabanlı, iş birliğine dayalı) ile verilebilir, eğitim dönem içinde bir iki kere ve iki üç günü aşmayacak şekilde planlanabilir.
- Verilecek eğitimin etkililiği, öğrencilerle yürütülecek nicel ve/veya nitel araştırmalar ile değerlendirilebilir.
- Araştırmanın sınırlılıkları nedeniyle sonuçları ihtiyatlı bir şekilde yorumlanmalıdır; zira araştırmaya katılan üniversite öğrencisi sayısı nispeten azdır ve veriler, Kalite Elçileri Topluluğunun kuruluşunun ilk yılının sonunda toplanmıştır.

Öğrencilerin kalite güvence süreçlerine katılımını artırmaya yönelik verilecek eğitime dair ihtiyaçları, daha büyük bir örneklemeden anketler aracılığıyla toplanacak veriler ile belirlenerek daha genellenebilir sonuçlara ulaşılabilir.

Finansal Destek: Bu araştırma çalışması sürecinde herhangi bir ticari firmadan maddi veya manevi destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Bu çalışma ile ilgili yazarların bilimsel ve tıbbi komite üyeliği ya da üyeler ile ilişkisi bulunmamaktadır.

Yazar Katkı Beyanı: SK, araştırmanın konseptine veya tasarımına, verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasına ve araştırmanın taslağının hazırlanmasına önemli katkılarda bulunmuştur. KK, araştırmanın konseptine veya tasarımına, verilerin analizi ve yorumlanmasına, taslağın gözden geçirilmesi ve düzenlenmesine önemli katkılarda bulunmuştur. Tüm yazarlar son metni okumuş ve onaylamışlardır. Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması/çakışması olmadığını beyan ederiz.

Etik Kurul Onayı: Bu araştırma için Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan Etik Kurul Onayı (Karar tarihi: 25/11/2022, Karar numarası: 2022/345) alınmıştır.

Hakemlik Süreci: Çift taraflı kör hakemlik.

KAYNAKLAR

- Banaszak, B. (2015). Student engagement in higher education policy making: A view from the Polish representative in the Bologna follow-up group. In M. Klemenčič, S. Bergan, & R. Primožič (Eds.), *Student engagement in Europe: Society, higher education and student governance (Council of Europe higher education series no. 20)* (pp. 283-290). Paris: Council of Europe Publishing.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (26. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Can, E. (2021). Öğrenci görüşlerine göre yükseköğretimde kalite göstergeleri (Kırklareli Üniversitesi örneği). *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 54-71. <https://doi.org/10.21666/muefd.754193>
- Coates, H. (2005). The value of student engagement for higher education quality assurance. *Quality in Higher Education*, 11(1), 25-36. <https://doi.org/10.1080/13538320500074915>
- Creswell, J. W. (1998). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc.
- Demirel, Ö. (2015). *Eğitimde program geliştirme: Kuramdan uygulamaya* (22. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Elassy, N. (2013). A model of student involvement in the quality assurance system at institutional level. *Quality Assurance in Education*, 21(2), 162-198. <https://doi.org/10.1108/09684881311310692>
- European Association for Quality Assurance in Higher Education. (2015). *Standards and guidelines for quality assurance in the European higher education area*. 23 Ağustos 2023 tarihinde https://enqa.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf adresinden indirilmiştir.

- Gencel, U. (2001). Yükseköğretim hizmetlerinde toplam kalite yönetimi ve akreditasyon. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(3), 164-218.
- Güney, A. (2019). Kalite yönetimi sürecinde yükseköğretimde akreditasyon süreci. *Turkish Studies*, 14(2), 401-412. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.14835>
- Isaeva, R., Eisenschmidt, E., Vanari, K., & Kumpas-Lenk, K. (2020). Students' views on dialogue: Improving student engagement in the quality assurance process. *Quality in Higher Education*, 26(1), 80-97. <https://doi.org/10.1080/13538322.2020.1729307>
- Jingura, R. M., Kamusoko, R., Muzinda, A., Munikwa, S., Ndoorwi, H., & Taper, J. (2018). A model for enhancing student engagement within the context of higher education quality assurance. *Journal of Higher Education Management*, 33(2), 127-135.
- Karahan, M. (2013). Yükseköğretim kurumları kalite yeterliliklerinin öğrenci memnuniyeti ve sürdürülebilirlik açısından incelenmesi: İnönü Üniversitesi Malatya MYO uygulaması. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(3), 1-9.
- Köse, İ. A. (2012). Yükseköğretim kurumlarında öğrenci sadakati. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(2), 114-118. <https://doi.org/10.5961/jhes.2012.040>
- LeCompte, M. D., & Goetz, J. P. (1982). Problems of reliability and validity in ethnographic research. *Review of Educational Research*, 52(1), 31-60. <https://doi.org/10.3102/00346543052001031>
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Beverly Hills, CA: Sage Publications, Inc.
- Merabishvili, N., Tsereteli, M., & Bellon, E. M. E. (2017). Should the students be engaged in the higher education quality assurance? (Perspectives of students and quality assurance department). *The Eurasia Proceedings of Educational and Social Sciences*, 7, 52-62.
- Meraler, S., & Adıgüzel, A. (2012). Eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 123-144. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.203>
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc.
- Ortaç, F. R., Kurt, A., & Kılınç, M. (2021). Öğretim elemanlarının kalite güvencesi algısının ölçülmesi, bir vakıf üniversitesi örneği. *Anasay*, 5(15), 73-89. <https://doi.org/10.33404/anasay.859151>
- Özer, M., Gür, B. S., & Küçükcan, T. (2010). *Yükseköğretimde kalite güvencesi*. Ankara: SETA Yayınları.
- Tezsürücü, D., & Aybarç Bursalıoğlu, S. (2013). Yükseköğretimde değişim: Kalite arayışları. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 97-108.
- Uludağ, G., Bardakçı, S., Avşaroğlu, M. D., Çankaya, F., Çatal, S., Ayvat, F., Koçer, A., Aksu Yıldırım, S., & Elmas, M. (2021). Investigation of the higher education students' participation in quality assurance processes based on the theory of planned behaviour: A case of Turkey. *Quality in Higher Education*, 27(3), 338-356. <https://doi.org/10.1080/13538322.2021.1946273>
- Uludağ, G., Bora M., & Çatal, S. (2021). Türk yükseköğretiminde kalite güvencesi sistemi ve öğrenci katılımının önemi. *Trakya Üniversitesi Kalite ve Strateji Yönetimi Dergisi*, 1(1), 91-111.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Genişletilmiş 12. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yükseköğretim Kalite Kurulu Kurul Öğrenci Üyesi ve Öğrenci Komisyonu Yönergesi. (2022, 26 Ekim). 13 Mayıs 2024 tarihinde https://yokak.gov.tr/Common/Docs/Site_Mevzuat/OK_YONERGESI_26_EKIM_2022.pdf adresinden indirilmiştir.
- Yükseköğretim Kalite Kurulu. [YÖKAK]. (2019). 2018 yükseköğretim değerlendirme ve kalite güvencesi durum raporu. Ankara: Yükseköğretim Kalite Kurulu. 13 Mayıs 2024 tarihinde https://api.yokak.gov.tr/Storage/AnnouncementFiles/15-07-2019/67/2018_durum%20raporu.pdf adresinden indirilmiştir.
- Yükseköğretim Kalite Kurulu. [YÖKAK]. (2022). *2021 yılı yükseköğretimde kalite güvencesi sistemine öğrenci katılımı faaliyet raporu*. Ankara: Yükseköğretim Kalite Kurulu Öğrenci Komisyonu. 13 Mayıs 2024 tarihinde https://api.yokak.gov.tr/Storage/AnnouncementFiles/03-11-2022/390/2021_YOKAK%20Ogrenci%20Komisyonu%20Faaliyet%20Raporu.pdf adresinden indirilmiştir.
- Yükseköğretim Kalite Kurulu. [YÖKAK]. (2023a). *Kalite elçisi el kitabı (yükseköğretim öğrencileri için) sürüm 2.0*. Ankara: Yükseköğretim Kalite Kurulu Öğrenci Komisyonu. 13 Mayıs 2024 tarihinde [https://api.yokak.gov.tr/Storage/AnnouncementFiles/12-05-2023/465/Kalite%20Elcisi%20El%20Kitabi%20\(Surum%202.0\).pdf](https://api.yokak.gov.tr/Storage/AnnouncementFiles/12-05-2023/465/Kalite%20Elcisi%20El%20Kitabi%20(Surum%202.0).pdf) adresinden indirilmiştir.
- Yükseköğretim Kalite Kurulu. [YÖKAK]. (2023b). *2022 yükseköğretim değerlendirme ve kalite güvencesi durum raporu*. Ankara: Yükseköğretim Kalite Kurulu Başkanlığı. 13 Mayıs 2024 tarihinde https://yokak.gov.tr/Common/Docs/Site_Activity_Reports/Durum_Raporu_2022.pdf adresinden indirilmiştir.
- Zou, B. (2022). The institutional strategy and logic of student engagement in higher education quality assurance: A case study of a Scottish university. *Proceedings of the 2022 International Conference on Creative Industry and Knowledge Economy (CIKE 2022)*, 214, 552-555. <https://doi.org/10.2991/aebmr.k.220404.106>